

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารอิสลามถือกำเนิดขึ้นในปี 2506 ที่ประเทศอียิปต์ เมื่อมีการก่อตั้งธนาคารออมทรัพย์ โดยไม่มีผลคอบแทนในรูปดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยวข้องกับหลักศาสนาอิสลาม ต่อมาในปี 2513 ได้มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์อิสลามเต็มรูปแบบแห่งแรกขึ้นที่เมืองคูไบ ประเทศสหรัฐอเมริกา และเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันโลกแพงครั้งที่ 1 ในช่วงปี พ.ศ. 2516 – 2517 ซึ่งทำให้ประเทศในตะวันออกกลางได้กลายเป็นเศรษฐกิจในชั่วพริบตา ธนาคารอิสลามจึงได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นแหล่งรองรับเงินออมของชาวอาหรับ ส่งผลให้ “ธนาคารอิสลาม” กลายเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญของโลกในขณะนั้น และยังคงมีบทบาทไม่น้อยในขณะนี้

ในประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน ต่างก็มีสถาบันการเงินรูปแบบ “ธนาคารอิสลาม” มานานแล้ว โดยในประเทศมาเลเซีย ธนาคารอิสลามเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2526 หลังจากมีการตั้งสถาบันการเงินอิสลามครั้งแรกในมาเลเซียชื่อ The Muslim Pilgrims Saving Corporation เมื่อปี พ.ศ. 2506 เพื่อช่วยประชาชนออมทรัพย์ไว้แสวงบุญที่มักกะฮ์ และมะดีนะฮ์ (หุญญาว)

สำหรับประเทศไทยพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม มีการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด แต่กลับไม่มีธนาคารอิสลามชนิดเต็มรูปแบบมาก่อน แม้ธนาคารออมสินได้คิดริเริ่มโครงการนำร่อง โดยเปิดเคาน์เตอร์พิเศษสำหรับให้บริการเฉพาะกิจแก่ลูกค้าชาวไทยมุสลิม โดยเริ่มที่สาขาอำเภอเมืองสตูลเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2541 หลังจากนั้นก็ขยายไปเปิดบริการที่ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา (อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอหาดใหญ่) และในกรุงเทพฯ ที่หนองจอก แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เพราะชาวไทยมุสลิมยังไม่แน่ใจว่ามีการนำเงินฝากไปปะปนกับเงินฝากที่มีการแสวงหารายได้จากดอกเบี้ยหรือไม่ การตั้งธนาคารอิสลามชนิดเต็มรูปแบบจึงเป็นงานเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องรีบดำเนินการ โดยมีการผลักดันร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งธนาคารอิสลามที่สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการไป เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2545 ให้ประกาศใช้เป็นกฎหมาย และสนับสนุนให้ธนาคารต่าง ๆ ดำเนินการให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้น เพื่อจัดข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาทางการเงินให้แก่ชาวไทยมุสลิม และยังมีผลทางสังคมจิตวิทยาแก่ชาวมุสลิมโดยทั่วไปด้วย โดยเมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2545 ได้มีพิธีเปิดให้บริการธนาคารอิสลามเต็มรูปแบบแห่งแรกของ บมจ. ธนาคารกรุงไทย ที่สาขานนวิจิตรไชยบูลย์ จังหวัดนราธิวาส และยังได้เปิดให้บริการธนาคารอิสลามในรูปของเคาน์เตอร์อิสลามที่สาขาดันหยงมัส สาขาตากใบ และสาขาสุโหงโกลก ธนาคารกรุงไทยจึงนับเป็น

ธนาคารพาณิชย์แห่งแรกที่ให้บริการธนาคารอิสลามเต็มรูปแบบในประเทศไทย ภายใต้ชื่อ “ธนาคารชาริอะฮ์”

ตามหลักการโดยทั่ว ๆ ไป มุสลิมจะต้องไม่นำทรัพย์สินของคนไปฝากกับธนาคารที่เกี่ยวข้องหรือพัวพันกับดอกเบี้ย ทั้งยังไม่เป็นการถูกต้องที่มุสลิมจะมีกิจการหรือทำธุรกิจร่วมกับธนาคารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับดอกเบี้ย และไม่เป็นการถูกต้องอีกด้วยที่มุสลิมจะนำเอาผลประโยชน์หรือดอกเบี้ยธนาคารมาใช้จ่ายในการดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัว หรือจะนำทรัพย์สินประโยชน์นั้นไปทำทานแก่คนยากจน เขาก็จะไม่ได้รับผลบุญใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งยังไม่เป็นการถูกต้องด้วยที่เขาจะนำทรัพย์สินผลประโยชน์ดังกล่าวมาสร้างทำนุบำรุงมัสยิด หรือคิดเป็นทรัพย์สินชะกาต ในกรณีนี้นักปราชญ์ในยุคปัจจุบันบางท่านตอบว่า อนุญาตให้รับเอาทรัพย์สินผลประโยชน์ตอบแทนจากธนาคารมาได้ ทั้ง ๆ ที่มันเป็นของต้องห้าม (ฮะรอม) มิควรปล่อยทิ้งไว้กับธนาคาร หรือมอบให้ธนาคารจัดการ เพราะธนาคารอาจจะนำไปมอบให้กับองค์กรหรือนักเผยแพร่ศาสนาที่ต่อต้านอิสลามและมุสลิม เมื่อได้รับผลตอบแทนจากธนาคารมาแล้วก็ให้นำเงินนั้นไปใช้จ่ายในการซ่อมบำรุง หรือก่อสร้างมัสยิด และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น ดังนั้นจึงควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการยอมรับธนาคารอิสลามในประเทศไทยของเจ้าของกิจการและครัวเรือนไทยมุสลิม

1.2 ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

มีการศึกษาเกี่ยวกับธนาคารอิสลามหลายชิ้นด้วยกัน ดังเช่น Qureshi (1946) เขียนไว้ในเรื่อง Islam and the Theory of Interest ว่าธนาคารเป็นบริการด้านสังคมที่รัฐบาลต้องเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน เช่นเดียวกับบริการด้านสาธารณสุข และการศึกษา ธนาคารจะไม่จ่ายดอกเบี้ยแก่ผู้ฝากเงิน และให้กู้ยืมเงิน โดยไม่มีการคิดดอกเบี้ย

Ahmad (1952) กล่าวว่าธนาคารอิสลามเป็นสถานที่ซึ่งประชาชนเอาเงินมาลงทุนเสมือนเป็นผู้ถือหุ้น ประชาชนจึงเปรียบเสมือนนักธุรกิจที่ต้องเผชิญความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจ และจะได้รับเงินปันผลแทนการได้รับดอกเบี้ยจากการเอาเงินของคนมาลงทุน

งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม คุณลักษณะของผู้บริโภค และการยอมรับ Shariah Bank เริ่มต้นในประเทศ Jordan โดย Erol and El-Bdour (1989) และ El-Bdour (1984) พบว่าผู้บริโภคยังไม่ทราบว่ามีการให้บริการโดย Shariah Bank และผู้บริโภคให้ความสนใจในธนาคารที่ทำผลกำไร (Profit – Oriented) มากกว่าให้ความสำคัญกับศาสนา (Religion – Oriented)

Centre for Business and Islamic Economics Studies, Faculty of Economics, Brawijaya University and Bank of Indonesia โดย Triyuwono, Iwan. And Others (2000) ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 1,503 ราย จาก 15 เขตใน East Java พบว่าร้อยละ 32.6 ของกลุ่มตัวอย่างใช้บริการ Shariah Bank ซึ่งเป็น Islamic Bank ทั้งนี้การที่มีผู้ให้บริการน้อยเนื่องจาก Shariah Bank ใน East Java เปิดบริการน้อยแห่ง และลูกค้าไม่มีความคุ้นเคยกับ Shariah Bank โดยผู้ที่ใช้บริการ Shariah

Bank ร้อยละ 95 เป็นมุสลิม เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Logit Model พบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง เป็นผู้ประกอบกิจการขนาดเล็ก ให้ความสนใจมาใช้บริการของ Shariah Bank มากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม และเป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจัยด้านศาสนาไม่ใช่ตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการมาใช้บริการของ Shariah Bank แต่ปัจจัยเกี่ยวกับข่าวสารที่ได้รับ การเป็นคนมีเหตุมีผล อายุและชั้นของวงจรชีวิตครอบครัว รูปแบบการใช้ชีวิต ความเชื่อและทัศนคติ มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มตัวอย่างในการมาใช้บริการของ Shariah Bank มากกว่า

Islamic Banking Direction – Bank Indonesia and Bogor Agricultural University (2004) สุ่มตัวอย่างแบบมีระบบได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้า Islamic Bank 19 ราย ลูกค้านาคารพาณิชย์ 605 ราย เป็นทั้งลูกค้า Islamic Bank และธนาคารพาณิชย์ 146 ราย และไม่เป็นลูกค้านาคาร 115 ราย พบว่า ร้อยละ 72 ของกลุ่มตัวอย่างเคยได้ยินเรื่องธนาคารอิสลาม ร้อยละ 86.9 ของกลุ่มตัวอย่างรู้เรื่องธนาคารอิสลาม ร้อยละ 28 ของกลุ่มตัวอย่างวางแผนจะเปิดบัญชีกับธนาคารอิสลาม และร้อยละ 24.6 ของกลุ่มตัวอย่างวางแผนจะโอนเงินผ่านบัญชีของธนาคารอิสลาม

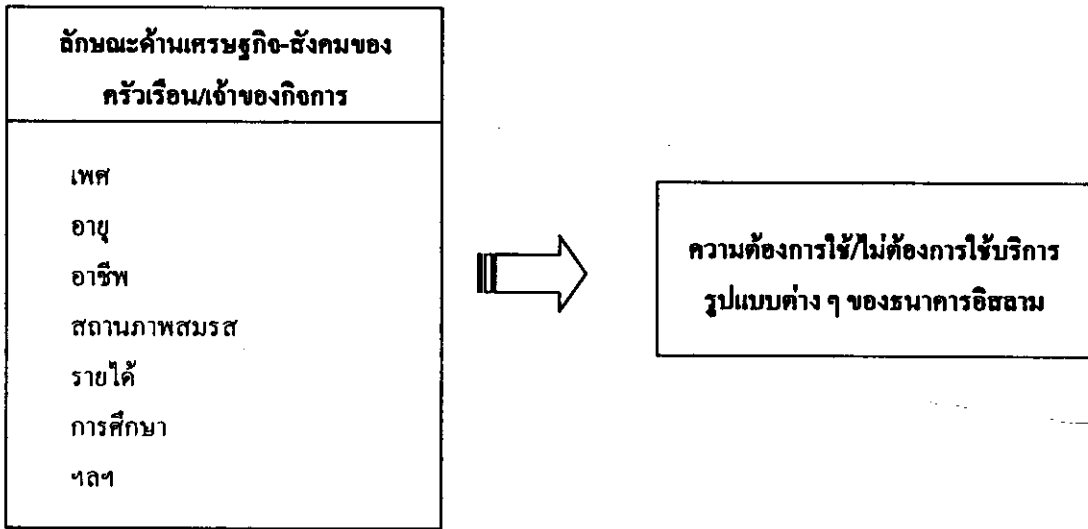
Bank Indonesia and Research Center on Development Studies, Research Institute, Diponegoro University. (2000) ได้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ที่อาศัยอยู่ใน Central Java และ Yogyakarta และทำการสนทนากลุ่มพนักงานของ Syariah Bank และ Conventional Bank พบว่าร้อยละ 64.8 ของกลุ่มตัวอย่างฝากเงินออมไว้กับ Syariah Bank และร้อยละ 7.1 ระบุอย่างชัดเจนว่าไม่ต้องการฝากเงินออมกับธนาคารดังกล่าว และที่เหลือฝากหรือไม่ฝากเงินออมก็ได้กับธนาคาร Syariah Bank จากนั้นใช้ Logit Estimation Model วิเคราะห์ลักษณะด้านประชากร (อายุ เพศ การศึกษา) ด้านเศรษฐกิจ (รายจ่ายครอบครัว อาชีพ ความสามารถในการจับจ่ายได้) ด้านสังคม (สถานภาพทางสังคม ศาสนา การยอมรับเทคโนโลยีใหม่ กิจกรรมด้านสังคม การย้ายถิ่น ลักษณะองค์ประกอบครอบครัว และสถานภาพสมรส) ระบบสังคม (ค่านิยมของครอบครัว ความยืดหยุ่นต่อการอนุโลมกฎของศาสนา ความแตกต่างในวัฒนธรรม การเข้าถึงข่าวสาร) พบว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ สมาชิกครัวเรือนมีการย้ายถิ่น มีความยืดหยุ่นต่อการอนุโลมกฎของศาสนา จะยินดีฝากเงินออมกับ Syariah Bank มากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

Al – Rifai (2003) ระบุว่าร้อยละ 55 ของผู้ที่ทำการสำรวจมีความต้องการใช้บริการของธนาคารอิสลาม แต่มีเพียงร้อยละ 21 ที่เปิดบัญชีกับธนาคารอิสลาม และยังได้คาดประมาณว่าในระยะ 8-10 ปีข้างหน้า ธนาคารอิสลามจะเป็นแหล่งออมทรัพย์ถึงร้อยละ 40-50 ของการออมรวมของมุสลิมทั่วโลก

Ratnawati (2005) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 1,002 ราย จาก 10 เขต ของ West Java พบว่า ร้อยละ 95.8 ของกลุ่มตัวอย่างใช้บริการของธนาคาร โดย Syariah Bank ได้ส่วนแบ่งตลาดไปร้อยละ

ละ 55.6 และจากการวิเคราะห์ด้วย Logit Model พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการ เป็นผู้มี รายได้ระดับปานกลางขึ้นไป จะไปใช้บริการ Syariah Bank มากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม

1.3 กรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการวิจัย

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการธนาคารอิสลามของเจ้าของกิจการและครุว์เรือนไทยมุสลิม

จากแผนภาพได้แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้ ลักษณะที่แตกต่างกันทางด้าน เศรษฐกิจ-สังคม เช่น เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ การศึกษา ฯลฯ ของเจ้าของกิจการ และครุว์เรือนไทยมุสลิม มีผลต่อความต้องการใช้/ไม่ต้องการใช้บริการรูปแบบต่าง ๆ ของธนาคาร อิสลามแตกต่างกันไปด้วย

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาวัฒนธรรมแนวทางในการดำเนินชีวิตเกี่ยวกับลักษณะการออม การจัดซื้อสินทรัพย์ การกู้ยืม การรี-ไฟแนนซ์ แหล่งทุน ฯลฯ ของไทยมุสลิม
2. ศึกษาสาเหตุ ปัญหา อุปสรรค ของเจ้าของกิจการ และครัวเรือนไทยมุสลิมในการใช้บริการต่าง ๆ ของธนาคารอิสลาม
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการธนาคารอิสลามของเจ้าของกิจการ และครัวเรือนไทยมุสลิม

2. ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 คำจำกัดความ

“ธนาคารอิสลาม” เป็นการประกอบธุรกรรมด้านการเงินการธนาคาร ภายใต้หลักศาสนาอิสลามที่ไม่มีผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย และห้ามลงทุนในกิจการที่ขัดกับหลักศาสนา

ข้อมูลที่ได้จาก <http://www.muslimthai.com/islam/modules.php?name=News&file=article&sid=3> ระบุว่า การประกอบธุรกิจของธนาคารอิสลามโดยทั่วไปจะมีความแตกต่างกับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดอกเบี้ยและธุรกรรมที่ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม ธุรกรรมโดยทั่วไปมี

1) การรับฝากเงิน

โดยทั่ว ๆ ไปธนาคารอิสลามจะรับฝากเงินจากลูกค้าใน 2 ลักษณะ คือ

1.1) **รับฝากเพื่อการรักษาทรัพย์ (Safe Custody)** ธนาคารรับฝากเงินจากลูกค้าเพื่อการรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย และยินยอมให้ธนาคารนำเงินดังกล่าวไปลงทุนได้ ส่วนผลตอบแทนที่เกิดขึ้นทั้งหมดเป็นของธนาคาร (โดยทั่วไปธนาคารที่ได้ดำเนินการมาแล้วในประเทศต่าง ๆ จะจ่ายผลตอบแทนให้เป็นของขวัญ แต่ไม่ได้เป็นเงื่อนไขที่ธนาคารต้องจ่าย) ธนาคารจะรับประกันเงินฝากทั้งหมดและคืนเงินเต็มจำนวนเมื่อลูกค้าทวงถาม ธนาคารในระบบอิสลามเรียกเงินฝากประเภทนี้ว่า อัล-วะดีอะห์ (Al Wadiah) มีบัญชี 2 ประเภทคือ

- บัญชีกระแสรายวัน (Current Account)
- บัญชีออมทรัพย์หรือสะสมทรัพย์ (Savings Account)

1.2) **รับฝากเพื่อนำเงินไปลงทุน (Investment)** ธนาคารรับฝากเงินจากลูกค้าเพื่อนำเงินไปประกอบการค้าหรือลงทุน โดยแบ่งผลตอบแทนจากกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายของธนาคาร ในอัตราส่วนที่ได้ตกลงกันตอนฝากเงิน หรือในกรณีขาดทุน ผู้ฝากเงินรับภาระในส่วนเงินลงทุนเท่านั้น

ธนาคารจะรับภาระการบริหารจัดการทั้งหมดและไม่สามารถจะไปหักจากเงินฝากของลูกค้าได้ เงินฝากประเภทนี้เรียกว่า อัล-มูฎอรอบะห์ (Al Mudarabah) ซึ่งมีบัญชีสำหรับการลงทุนทั่วไปของธนาคาร หรืออาจมีบัญชีเพื่อการลงทุนเฉพาะ โครงการใดโครงการหนึ่งก็ได้

2) การให้สินเชื่อและการลงทุน

การให้สินเชื่อของธนาคารอิสลาม นอกจากจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ โอกาสของธุรกิจ ความสามารถในการชำระหนี้คืนของลูกค้านี้ ผลตอบแทนที่ธนาคารจะได้รับจากการให้สินเชื่อ และปัจจัยอื่น ๆ เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปแล้ว ธนาคารอิสลามจะต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของการให้สินเชื่อที่จะเกิดแก่ผู้กู้และสังคมโดยรวมด้วย ไม่เป็นการให้กู้ยืมเพื่อสนองความต้องการอุปโภคบริโภคที่ฟุ่มเฟือย ไม่เป็นกิจการที่ต้องห้ามตามหลักศาสนาอิสลาม เช่น กิจการที่เกี่ยวข้องกับสุรา สถานบันเทิง การพนัน เป็นต้น มีรูปแบบการให้สินเชื่อและการลงทุนโดยทั่วไปดังนี้

2.1) สินเชื่อโครงการ ภายใต้หลัก อัล มูฎอรอบะห์ Al Mudarabah (Trust Financing)

ธนาคารจะเป็นผู้ลงทุนด้านการเงินเองทั้งหมด ลูกค้าหรือเจ้าของโครงการเป็นผู้บริหารจัดการ โดยแบ่งกำไรตามอัตราส่วนที่ได้ตกลงกันไว้ ในกรณีขาดทุน ผู้ฝากเงินรับภาระขาดทุน ธนาคารรับภาระในส่วนค่าใช้จ่ายของ ธนาคาร ลูกค้ารับภาระการบริหาร

2.2) สินเชื่อโครงการ ภายใต้หลัก อัล มุซารอกะห์ Al Musharaka (Venture capital finance)

ธนาคารลงทุนเงินร่วมกับลูกค้าในฐานะหุ้นส่วน โดยตกลงอัตราส่วนแบ่งกำไรไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามอัตราส่วนการลงทุนได้ ในกรณีขาดทุนทุกฝ่ายรับภาระตามสัดส่วนการลงทุน

2.3) สินเชื่อเพื่อการจัดหาทรัพย์สิน ภายใต้หลักอัล มูรอบาฮะห์ Al Murabaha (Cost plus financing)

เป็นสินเชื่อที่ธนาคารจะจัดหาทรัพย์สินหรือสินค้าตามที่ลูกค้าต้องการ โดยบวกเพิ่มกำไร เสนอขายแก่ลูกค้าพร้อมเงื่อนไขในการชำระเงินให้ลูกค้าพิจารณา ลูกค้าจะชำระค่าสินค้าหรือทรัพย์สินตามสัญญาเท่านั้น ไม่บวกเพิ่มดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อทั่วไป

2.4) สินเชื่อเพื่อสิทธิในการใช้บริการของทรัพย์สิน ภายใต้หลัก อัล อี้ญาระห์ Al Ijara

(Leasing) ธนาคารจัดหาทรัพย์สินให้ลูกค้าเช่าตามความจำเป็นของลูกค้า โดยมีระยะเวลาและอัตราค่าเช่าที่แน่นอน เมื่อครบระยะเวลาเช่าลูกค้าต้องส่งมอบทรัพย์สินคืนหรือซื้อทรัพย์สินนั้น ในกรณีที่ระบุไว้ในสัญญา

2.5) สินเชื่อเพื่อการสงเคราะห์และช่วยเหลือ ภายใต้หลักก็อด อัล หะซัน Qard Al Hasan

ธนาคารให้สินเชื่อโดยไม่คิดผลตอบแทนหรือกำไรจากลูกค้า เป็นการให้สินเชื่อเพื่อช่วยเหลือและสงเคราะห์ เช่นสินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ

2.6) ติงเชื่อเพือการค้ำ (Trade financing) เป็นการให้บริการเพืออำนวยความสะดวก ในการทำธุรกิจของลูกค้ำ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย การส่งออก นำเข้าสินค้า เครื่องจักร การจัดหา วัสดุคิบ อะไหล่ เช่น การซื้อขายล่วงหน้าภายใต้หลัก Bai Al Salam, Letter of credit, Letter of guarantee, Islamic export credit refinancing, Islamic accept bills เป็นต้น

3) บริการอื่น ๆ

เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ ที่ไม่ขัดค้อหลักของศาสนาอิสลาม เช่น บริการโอนเงิน บริการเรียกเก็บเงินตามตราสาร ซื้อขายเงินตราต่างประเทศ บริหารจัดการเงินกองทุน เป็นต้น

“การจ่ายชะกาต” คือ การจ่ายทรัพย์สินในอัตราที่ศาสนากำหนดไว้จำนวนหนึ่งจาก ทรัพย์สินที่สะสมไว้เมื่อครบกำหนดเวลา โดยจะต้องจ่ายทรัพย์สินนี้ให้แก่คนที่มืสิทธิได้รับ 8 จำพวกตามที่คัมภีร์กูรอานได้กำหนดไว้อันได้แก่ 1) คนยากจน 2) คนที่อดคักขัดสน 3) คนที่มี หัวใจโน้มมาสู่อิสลาม 4) ผู้บริหารการจ้ดเก็บและจ่ายชะกาต 5) ใด่ทาส 6) ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว 7) คนพลัดถิ่นหลงทาง 8) ใช้ในหนทางของอัลลอฮ.

วัตถุประสงค์ที่อิสลามกำหนดให้มุสลิมจ่ายชะกาตก็คือ เพือเป็นการยืนยันถึงความศรัทธา นอกจากนั้นแล้วการจ่ายชะกาตก็ยังมีวัตถุประสงค์เพือชักฟอกทรัพย์สินและจิตใจของผู้จ่ายให้มีความ สะอาดบริสุทธิ์ ขณะเดียวกันก็เพือเป็นการสร้างความเจริญให้แก่สังคมอีกด้วย

ชะกาตมี 2 ประเภทคือ

1) **ชะกาตฟิตเราะฮ.** คือ ชะกาตที่มุสลิมที่สามารถจะเลี้ยงตัวได้ต้องจ่ายให้แก่คนยากจน หรือคนอนาถาในเดือนรอมฎอนอันเป็นเดือนถือศีลอด โดยจ่ายเป็นอาหารหลักที่คนในท้องถิ่นกิน กันเป็นประจำซึ่งได้แก่ ข้าวสารประมาณ 3 ลิตร (หรืออาจให้เป็นเงินที่มีมูลค่าเท่ากับข้าวสารจำนวน ดังกล่าว) สำหรับผู้ที่ป็นหัวหน้าครอบครัวนั้นจะต้องรับผิดชอบการจ่ายชะกาตฟิตเราะฮ. นี้แทน สมาชิกในครอบครัวด้วย หากยังไม่ได้จ่ายชะกาตฟิตเราะฮ. อัลลอฮ. ก็จะยังไม่รับการถือศีลอด ของเขา

2) **ชะกาตมาถ หรือ ชะกาตทรัพย์สิน** เป็นชะกาตที่จ่ายจากทรัพย์สินที่สะสมไว้หลังจาก การใช้จ่ายครบรอบปีแล้ว ในอัตราที่ต่างกันตามประเภทของทรัพย์สินตั้งแต่ร้อยละ 2.5 ไปจนถึง 20

2.2 วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ทำการสัมภาษณ์ (Interview) กลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามจัดทำเป็น 2 ชุด ชุดแรกใช้สำหรับเจ้าของกิจการ ชุดหลังใช้สำหรับครัวเรือน (ภาคผนวก ข.)

2.3 วิธีการสุ่มตัวอย่างและขนาดตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling Technique) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำบัญชีรายชื่ออำเภอในทุกจังหวัดของ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีประชาชนไทยมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากนั้นใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Method) ให้ได้ 2 อำเภอ จากแต่ละจังหวัด จะได้ 8 อำเภอตัวอย่าง (ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล อำเภอปะนาเระ อำเภอบาโจ จังหวัดปัตตานี อำเภอเมือง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา และอำเภอเมือง อำเภอสุไหงโกกลก จังหวัดนราธิวาส)

ขั้นตอนที่ 2 ในแต่ละอำเภอที่ตกเป็นตัวอย่าง ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental) เจ้าของกิจการ 30 ราย/อำเภอ และครัวเรือน 100 ราย/อำเภอ โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างของจังหวัดนราธิวาสจะเป็น 2 เท่าของจังหวัดอื่น ๆ เนื่องจากคาดว่าชาวไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาสอาจมีความเข้าใจ หรือเคยใช้บริการธนาคารอิสลามมากกว่าชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ห่างจากชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยประเทศมาเลเซียมีธนาคารอิสลามเปิดให้บริการมาก่อนหน้าแล้ว

คุณสมบัติของบุคคลที่อยู่ในข่ายสัมภาษณ์

ต้องเป็นผู้ตั้งถิ่นฐานอยู่ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ข้างต้น และนับถือศาสนาอิสลาม โดย

1. ในกรณีที่เป็นเจ้าของกิจการ จะต้องมิถูกจ้าง 5 คนขึ้นไป
2. ในกรณีที่เป็นครัวเรือน จะต้องเป็นบุคคลหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องระบบการเงินภายในบ้าน เช่น เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้นักการ หรือทำธุรกรรมการเงิน

ผลการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน พ.ศ. 2547 ได้เจ้าของกิจการที่ตกเป็นตัวอย่างรวม 300 ราย และครัวเรือนตัวอย่าง 1,000 ราย ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย และที่ทำการสัมภาษณ์ได้จริง

(ราย)

จังหวัด	เจ้าของกิจการ	ครัวเรือน
สตูล	60	200
ปัตตานี	60	200
ยะลา	60	200
นราธิวาส	120	400
รวม	300	1,000

3. ผลการวิจัย

3.1 เจ้าของกิจการ

3.1.1 ลักษณะทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ – สังคมของเจ้าของกิจการ (ตาราง 2)

ร้อยละ 66.7 ของเจ้าของกิจการเป็นเพศชาย เจ้าของกิจการมีอายุเฉลี่ย 41.13 ปี ร้อยละ 8.7 ของเจ้าของกิจการเป็นโสด ร้อยละ 4.3 เป็นหม้าย/หย่าร้าง และร้อยละ 87 ของเจ้าของกิจการได้ทำการสมรสแล้ว โดยมีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2.94 คน — ร้อยละ 64 ของเจ้าของกิจการใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน รองลงมาร้อยละ 22 ใช้ภาษาไทยกลาง และร้อยละ 14 ใช้ภาษาปักษ์ใต้ สำหรับความสามารถในการพูดภาษาไทยของเจ้าของกิจการ พบว่า ร้อยละ 59.7 ของเจ้าของกิจการพูดภาษาไทยได้ ร้อยละ 22.3 พูดภาษาไทยได้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 15 พูดภาษาไทยได้ปานกลาง และร้อยละ 3 ของเจ้าของกิจการสามารถพูดภาษาไทยได้เล็กน้อย นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 1.3 ของเจ้าของกิจการถือบัตรประชาชนทั้งของประเทศไทยและมาเลเซีย

เจ้าของกิจการได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ย 11.74 ปี หรือเทียบเท่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช., ปวท. และ มศ.5) มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยเดือนละ 29,507.31 บาท

3.1.2 ประเภทธุรกิจ แหล่งทุน การออม ฯลฯ และความสนใจในประเภทสินค้าและบริการของธนาคารอิสลามของเจ้าของกิจการ

ประเภทของธุรกิจ (ตาราง 3)

ร้อยละ 20.7 ของเจ้าของกิจการเป็นผู้ผลิต ร้อยละ 30.3 เป็นผู้ให้บริการ และร้อยละ 49 เป็นธุรกิจค้าขาย

สินค้าหลักที่ผลิต พบว่าร้อยละ 19.7 ของผู้ประกอบการที่ได้ทำการสัมภาษณ์ข้อมูล ทำการผลิตขนมปัง รองลงมาผลิตปลาแห้ง (ร้อยละ 12.5) ทำผ้าบาติก (ร้อยละ 10.7) ทำอิฐ มอญ อิฐบล็อก (ร้อยละ 10.7) ทำเฟอร์นิเจอร์ (ร้อยละ 8.9) ทำข้าวเกรียบ (ร้อยละ 7.1) ผ้ามัน (ร้อยละ 7.1) ลูกชิ้น (ร้อยละ 5.4) และอื่น ๆ อีกร้อยละ 17.9 ได้แก่ กรวดหิน – ดินทราย น้ำดื่ม น้ำบาดาล น้ำปลา ขนم ขางแผ่น ออกเรือหาปลา เลี้ยงไก่ ฯลฯ

ประเภทบริการ พบว่าร้อยละ 26.4 ของผู้ประกอบการประกอบอาชีพซ่อมรถ รองลงมาทำโรงพิมพ์ (ร้อยละ 13.1) ขายน้ำมัน (ร้อยละ 6.6) เสริมสวย (ร้อยละ 6.6) บริษัททัวร์ (ร้อยละ 5.5) โรงเรียน (ร้อยละ 4.4) สิ่งอัดฉีด (ร้อยละ 4.4) ซ่อมแอร์ ตู้เย็น (ร้อยละ 4.4) ถ่ายรูป (ร้อยละ 3.3) ทำพาสปอร์ต (ร้อยละ 3.3) รับเหมาก่อสร้าง (ร้อยละ 3.3) ตัวแทนบริษัทไฟแนนซ์ (ร้อยละ 3.3) ซิปปิ้ง (ร้อยละ 2.2) โฆษณา สติกเกอร์ (ร้อยละ 2.2) จัดตารางเข้า – ออกเรือประมง (ร้อยละ 2.2) รักษาโรค (ร้อยละ 2.2) ถมดิน (ร้อยละ 1.1) และร้านคาราโอเกะ (ร้อยละ 1.1)

ชนิดของสินค้าที่ขาย เจ้าของกิจการขายอาหารมากที่สุด (ร้อยละ 23.2) รองลงมา ขายวัสดุก่อสร้าง (ร้อยละ 12.9) ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป (ร้อยละ 10) และมีการขายเครื่องเขียน แบบเรียน อาหารทะเลสด เฟอร์นิเจอร์ ข้าวสาร คอมพิวเตอร์ น้ำแข็ง ขายยา รถยนต์มือสอง ขายขนม กีฬหี้อุปกรณ์ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ อาหารทะเลแปรรูป ปุ๋ยชีวภาพ โทรศัพท์มือถือ แวนตา อะไหล่รถ ขายผ้า ขนนม ไม้สัก มินิมาร์ท ฯลฯ ตามลำดับ

รายได้ของกิจการในรอบระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา พบว่าประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.7) ของกิจการมีรายได้น้อยกว่า 1 ล้านบาท ร้อยละ 15 มีรายได้ 1-5 ล้านบาท และที่เหลืออีก ร้อยละ 2 มีรายได้ 10-30 ล้านบาท อีกร้อยละ 30.3 ไม่ตอบว่ากิจการมีรายได้เท่าไร

แหล่งเงินที่ใช้ในการซื้อสินทรัพย์ (ตาราง 4)

ในการซื้อสินทรัพย์ประเภทอาคารและที่ดิน เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต รถ/ยานพาหนะ สินค้าคงคลัง, วัตถุดิบ และเครื่องใช้สำนักงาน ถ้าหากมีการซื้อสินทรัพย์บางรายการหลายครั้ง จะถามข้อมูลในการซื้อสินทรัพย์ประเภทนั้นครั้งสุดท้าย ว่าทางกิจการใช้แหล่งเงินจากที่ใดในการจัดซื้อ ผลการวิจัยพบว่า

อาคารและที่ดิน ร้อยละ 53 ของเจ้าของกิจการ ไม่ได้ซื้ออาคารและที่ดิน ร้อยละ 25 ของเจ้าของกิจการ ใช้วิธีการกู้ยืมหรือผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 17.7 ของเจ้าของกิจการซื้อด้วยเงินสด ร้อยละ 3.3 ของเจ้าของกิจการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ร้อยละ 0.3 ของเจ้าของกิจการกู้ยืมจากบุคคลที่ออกเงินกู้ และอีกร้อยละ 0.7 ของเจ้าของกิจการใช้วิธีการผ่อนกับบริษัทที่ขายอาคารและที่ดิน เป็นต้น

เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต ร้อยละ 38 ของเจ้าของกิจการไม่ได้ซื้อ ร้อยละ 44 ของเจ้าของกิจการซื้อด้วยเงินสด ร้อยละ 8.3 ของเจ้าของกิจการกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ธนาคาร ร้อยละ 6.3 ของเจ้าของกิจการกู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 3 ของเจ้าของกิจการกู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้เพื่อซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต อีกร้อยละ 0.3 ของเจ้าของกิจการผ่อนกับบริษัทที่ขาย

รถยนต์/ยานพาหนะ ร้อยละ 9.3 ของเจ้าของกิจการไม่ได้ซื้อรถยนต์/ยานพาหนะ ร้อยละ 37.3 ของเจ้าของกิจการซื้อด้วยเงินสด รองลงมากู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่นที่ไม่ใช่ธนาคาร (ร้อยละ 28.7) กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร (ร้อยละ 19) ผ่อนกับบริษัทที่ขาย (ร้อยละ 3.7) และกู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ (ร้อยละ 2)

สินค้าคงคลัง, วัตถุดิบ ร้อยละ 19.4 ของเจ้าของกิจการไม่ได้ซื้อสินค้าคงคลัง, วัตถุดิบ ร้อยละ 65.3 ของเจ้าของกิจการซื้อด้วยเงินสด รองลงมากู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ธนาคาร (ร้อยละ 6.3) กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร (ร้อยละ 4.7) และผ่อนกับบริษัทที่ขาย (ร้อยละ 3)

เครื่องใช้สำนักงาน เจ้าของกิจการซื้อเครื่องใช้สำนักงานด้วยเงินสดมากที่สุด (ร้อยละ 72.3) รองลงมาผ่อนกับบริษัทที่ขาย (ร้อยละ 24.7) กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร (ร้อยละ 1.3) กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ (ร้อยละ 0.7) และกู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ธนาคาร (ร้อยละ 0.3) ทั้งนี้ร้อยละ 0.7 ของเจ้าของกิจการไม่ได้ซื้อเครื่องใช้สำนักงาน

ลักษณะการลงทุนหรือการฝากเงินส่วนเกินของกิจการ (ตาราง 5)

สำหรับเงินที่ไม่ได้มีความจำเป็นต้องนำมาดำเนินธุรกิจทุกวันนี้ พบว่าร้อยละ 98.7 ของเจ้าของกิจการได้ฝากไว้ในประเทศไทย และอีกร้อยละ 1.3 ของเจ้าของกิจการมีการนำเงินดังกล่าวไปฝากไว้ทั้งในประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

สถาบันการเงินในประเทศไทยที่นำเงินส่วนเกินของกิจการไปฝากหรือลงทุน

พบว่าเจ้าของกิจการนำไปฝากหรือลงทุนกับธนาคารมากที่สุด (ร้อยละ 95.3) รองลงมาเป็นบริษัทประกันชีวิต (ร้อยละ 19) เล่นแชร์ (ร้อยละ 19) สหกรณ์ (ร้อยละ 14.7) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ร้อยละ 5.3) ประกันสังคม (ร้อยละ 3.3) กองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 1) และตลาดหุ้น (ร้อยละ 0.3)

ชื่อธนาคารในประเทศไทยที่นำเงินส่วนเกินของกิจการไปฝากหรือลงทุน

พบว่าเจ้าของกิจการนำเงินดังกล่าวไปฝาก หรือลงทุนกับธนาคารกรุงไทยมากที่สุด (ร้อยละ 28.3) รองลงมาเป็นธนาคารกรุงเทพ (ร้อยละ 28) ธนาคารกสิกรไทย (ร้อยละ 27) ธนาคารไทยพาณิชย์ (ร้อยละ 22.7) ธนาคารออมสิน (ร้อยละ 14.7) ชกส. (ร้อยละ 6.3) ธนาคารทหารไทย (ร้อยละ 4.3) ธนาคารนครหลวงไทย (ร้อยละ 4.3) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (ร้อยละ 4) ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์ (ร้อยละ 1.7) ธนาคารเอเชีย (ร้อยละ 1.3) ธนาคารศรีนคร (ร้อยละ 0.7) และธนาคารอื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้นอีกร้อยละ 1.3

ประเภทบัญชีเงินฝากของกิจการกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ธนาคารกรุงเทพ พบว่าในบรรดาเจ้าของกิจการที่ฝากเงินไว้กับธนาคารกรุงเทพ มีการฝากบัญชีประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์มากที่สุด (ร้อยละ 83.3) รองลงมาให้เงินฝาก กระแสรายวัน (ร้อยละ 15.5) และทั้งบัญชีเงินฝากประจำและกระแสรายวัน (ร้อยละ 0.2) ตามลำดับ

ธนาคารกรุงไทย พบว่าในบรรดาเจ้าของกิจการที่ฝากเงินกับธนาคารกรุงไทยมีการฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์มากที่สุด (ร้อยละ 67.1) รองลงมามีบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน (ร้อยละ 24.7) บัญชีเงินฝากประจำ (ร้อยละ 5.9) ทั้งบัญชีเงินฝากออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ และกระแสรายวัน (ร้อยละ 2.3) ตามลำดับ

ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์ ผู้เป็นเจ้าของกิจการทั้งหมดที่ใช้บริการของธนาคาร กรุงเทพฯ พาณิชย์ ฝากทั้งบัญชีออมทรัพย์และสะสมทรัพย์

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา เจ้าของกิจการที่เป็นลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.7) ใช้บริการเงินฝากออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

ธนาคารกสิกรไทย เจ้าของกิจการที่เป็นลูกค้านาคารกสิกรไทยฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์มากที่สุด (ร้อยละ 62.9) รองลงมาเป็นบัญชีกระแสรายวัน (ร้อยละ 23.5) ฝากประจำ (ร้อยละ 6.2) ฝากออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ และกระแสรายวัน (ร้อยละ 4.9) ฝากออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ และประจำ (ร้อยละ 2.5) ตามลำดับ

ธนาคารทหารไทย เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 92.3) ของเจ้าของกิจการที่เป็นลูกค้านาคารทหารไทย ได้เปิดบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ที่เหลืออีกร้อยละ 7.7 ทำการฝากประจำและกระแสรายวัน

ธนาคารศรีนคร เจ้าของกิจการทั้งหมดที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารศรีนครทำการฝากแบบบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

ธนาคารเอเชีย เจ้าของกิจการทั้งหมดที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารเอเชียได้เปิดบัญชีกระแสรายวัน

ธนาคารออมสิน เจ้าของกิจการทั้งหมดที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน ได้เปิดบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เจ้าของกิจการที่เป็นลูกค้านาคารของ ธกส. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.7) ทำการฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ที่เหลืออีกร้อยละ 5.3 ฝากบัญชีกระแสรายวัน

ธนาคารอื่น ๆ เจ้าของกิจการที่เป็นลูกค้านาคารอื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้นทั้งหมดได้ทำการฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

สถาบันการเงินในประเทศมาเลเซียที่นำเงินส่วนเกินของกิจการไปฝากหรือลงทุน พบว่าร้อยละ 1.3 ของเจ้าของกิจการมีการฝากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ร้อยละ 1.3 ของเจ้าของกิจการฝากธนาคารอิสลาม ร้อยละ 0.7 ของเจ้าของกิจการฝากสหกรณ์ ร้อยละ 0.7 ฝากไว้ที่ตลาดหุ้น

ชื่อธนาคารในประเทศมาเลเซีย พบว่าเจ้าของกิจการที่นำเงินส่วนเกินของกิจการไปฝากหรือลงทุนในประเทศมาเลเซีย ทั้งหมดได้ฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ของธนาคารในประเทศมาเลเซีย ชื่อธนาคาร Bumi Putra และ Bank Islam

ความสนใจในประเภทสินค้า/บริการของธนาคารอิสลาม (ตาราง 6)

ธนาคารอิสลามเป็นธนาคารที่รูปแบบของการให้บริการทางการเงิน ยึดหลักดำเนินการโดยไม่ขัดหลักศาสนาอิสลาม คือไม่สามารถรับผลกำไรจากดอกเบี้ยได้ แต่ใช้หลักการแบ่งปันกำไรแทนการคิดดอกเบี้ย พบว่ามีเพียงเจ้าของกิจการ 1 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 0.3 ของเจ้าของกิจการทั้งหมดที่ไม่สนใจในประเภทสินค้า/บริการของธนาคารอิสลาม โดยเกือบทั้งหมดของเจ้าของกิจการให้ความสนใจ

เหตุผลที่สนใจในประเภทสินค้า/บริการของธนาคารอิสลาม พบว่าร้อยละ 54.2 ของเจ้าของกิจการระบุว่าถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม รองลงมาร้อยละ 44.8 ระบุว่าไม่มีดอกเบี้ย ร้อยละ 4.7 ระบุว่าต้องการสนับสนุนกิจกรรมของมุสลิม ร้อยละ 4.7 ระบุว่าต้องการสนับสนุนให้มีธนาคารอิสลาม อีกร้อยละ 4.3 ของเจ้าของกิจการระบุว่ามีความมั่นใจในความมั่นคงของธนาคาร และมีเงินปันผล

ความยินดีจะจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่วไป พบว่าร้อยละ 82.3 ของเจ้าของกิจการมีความยินดี และร้อยละ 17.7 ไม่ยินดี

เหตุผลที่ยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่วไป ร้อยละ 31.2 ของเจ้าของกิจการระบุว่าเนื่องจากถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม เหตุผลรองลงมาเนื่องจากต้องการสนับสนุนให้มีธนาคารอิสลาม (ร้อยละ 28.7) ต้องการสนับสนุนกิจกรรมของมุสลิม (ร้อยละ 18.2) ไม่มีดอกเบี้ย (ร้อยละ 15) และมั่นใจในความมั่นคงของธนาคาร มีเงินปันผล (ร้อยละ 10.1)

เหตุผลที่ไม่ยินดีจ่ายค่าบริการ สำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่วไป ร้อยละ 81.1 ของเจ้าของกิจการที่ไม่ยินดีจ่ายค่าบริการสูงกว่า ระบุว่าเนื่องจากต้องการให้เหมือนกับธนาคารทั่วไป รองลงมาระบุว่าไม่ใช่เรื่องจำเป็นที่จะต้องไปจ่ายสูงกว่า (ร้อยละ 11.3) และเกรงว่าธนาคารจะไม่มั่นคง (ร้อยละ 5.7)

ประเภทของสินค้า/บริการของธนาคารที่มีความสำคัญต่อเจ้าของกิจการมากที่สุด
(ตาราง 7) จำแนกเป็นประเภทดังนี้

เงินทุนหมุนเวียน/เงินกู้ระยะสั้น (Working capital finance) ซึ่งหมายถึงเงินที่ธนาคาร/สถาบันการเงินให้ผู้ประกอบการยืมในระยะเวลาสั้น เพื่อนำไปซื้ออุปกรณ์/เครื่องใช้ (ไม่รวมเครื่องจักร, โรงงาน) เพื่อนำมาผลิตสินค้า และเมื่อขายสินค้านั้นไปยังผู้ซื้อ ซึ่งจะได้เครดิตเป็นเวลา 90 วันหรือน้อยกว่านั้น โดยเมื่อผู้ซื้อชำระเงินนั้นทางผู้ประกอบการก็นำเงินไปชำระกับทางธนาคาร พบว่าร้อยละ 67.3 ของเจ้าของกิจการได้ให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

เงินกู้ระยะยาว (Long - term finance) เป็นเงินให้กู้เพื่อซื้อเครื่องจักร ที่ดิน เป็นต้น พบว่าร้อยละ 70 ของเจ้าของกิจการได้ให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

พันธมิตรร่วม (Syndications) หมายถึง ธนาคารหลาย ๆ ธนาคารร่วมมือกันให้กิจการกู้เงิน เนื่องจากเป็นเงินจำนวนมาก พบว่ามีเพียงร้อยละ 31.7 ของเจ้าของกิจการได้ให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

ประกันหนี้ (Guarantees) พบว่าร้อยละ 31.7 ของเจ้าของกิจการได้ให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (Foreign exchange) พบว่าร้อยละ 38 ของเจ้าของกิจการได้ให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

การบริหารเงิน (Cash management) หมายถึง ธนาคารคิดค่าบริการจากการโอนเงินจากบัญชีหนึ่งไปสู่บัญชีหนึ่งทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการให้บริการข้อมูลแก่ผู้กู้ยืม เช่น งบดุล ฯลฯ พบว่าร้อยละ 45.7 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

ผู้นิรภัย (Custodial) หมายถึง การที่ธนาคารรักษาของมีค่า ได้แก่ ทองคำ เงิน ใบหุ้น หลักทรัพย์ พันธบัตร ฯลฯ ให้กับลูกค้าโดยที่คิดค่าบริการในการดูแลรักษา พบว่าร้อยละ 36 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

เงินกู้ยืมเพื่อซื้อสินค้านำเข้าต่างประเทศ (Trade finance) ซึ่งเป็นการกู้ยืมระยะสั้น พบว่าร้อยละ 26.7 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

เช่าซื้อ (Leasing) พบว่าร้อยละ 41.3 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

อสังหาริมทรัพย์ (Real estate) พบว่าร้อยละ 44.7 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

เงินลงทุนเบื้องต้น (Venture capitals) ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการที่มีความคิดที่จะลงทุน แต่อาจไม่มีเงินลงทุนมาก สามารถกู้เงินมาลงทุนได้ ซึ่งดอกเบี้ยจะสูงกว่าการกู้ยืมธรรมดา เนื่องจากมีความเสี่ยงมากกว่า พบว่าร้อยละ 34.3 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

เงินลงทุนหุ้นสามัญ (Equity fund) หมายถึง เงินออมจากหลาย ๆ กิจการ / หมู่บ้านมารวมกันในบัญชีเดียวกัน เพื่อลงทุนในหุ้นสามัญเพื่อเป็นเจ้าของธุรกิจ พบว่าร้อยละ 22.3 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับบริการประเภทนี้

หุ้น (Stocks) พบว่าร้อยละ 19 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับสินค้าของธนาคารประเภทนี้

พันธบัตร (Bonds) พบว่าร้อยละ 24.7 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับสินค้าของธนาคารประเภทนี้

ค่าเงิน/ค่าทอง (Commodities) พบว่าร้อยละ 21.3 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับสินค้าของธนาคารประเภทนี้

เงินทุนอเนกประสงค์ (Multi – purpose funds) เปรียบเสมือนเงินลงทุนหุ้นสามัญ คือเป็นการนำเงินออมจากหลาย ๆ กิจการ / หมู่บ้านมารวมกันในบัญชีเดียวกัน เพื่อลงทุนในหุ้นสามัญ และอาจลงทุนในรูปแบบอื่น เช่น พันธบัตร อสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ พบว่าร้อยละ 27.3 ของเจ้าของกิจการให้ความสำคัญกับสินค้าของธนาคารประเภทนี้

3.2 ครั้วเรือนไทยมุสลิม

3.2.1 ลักษณะทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ – สังคมของครั้วเรือนไทยมุสลิม (ตาราง 8)

ร้อยละ 53.7 ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์เป็นเพศชาย ที่เหลืออีกร้อยละ 46.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 37.69 ปี ร้อยละ 15.1 ของกลุ่มตัวอย่างยังเป็นโสด ร้อยละ 2.6 เป็นหม้าย/หย่าร้าง ที่เหลืออีก 82.3 ของกลุ่มตัวอย่างได้ทำการสมรสแล้ว โดยมีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2.76 คน ร้อยละ 75.3 ของกลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ร้อยละ 15.3 ใช้ภาษาไทยภาคกลาง ร้อยละ 9.4 ใช้ภาษาไทยปักษ์ใต้ สำหรับความสามารถในการพูดภาษาไทย พบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 58.4) พูดภาษาไทย ร้อยละ 18.7 พูดภาษาไทยได้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 12.9 พูดได้ปานกลาง ร้อยละ 7.7 พูดได้เล็กน้อย และร้อยละ 2.3 ของกลุ่มตัวอย่างพูดภาษาไทยไม่ได้เลย นอกจากนี้ยังพบว่าร้อยละ 0.9 ของกลุ่มตัวอย่างถือบัตรประชาชนทั้งของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย

กลุ่มตัวอย่างได้รับการศึกษาเฉลี่ย 11.5 ปี หรือเทียบเท่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับการประกอบอาชีพ พบว่าประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก (ร้อยละ 31.7) รองลงมา รับราชการ (ร้อยละ 23.5) รับจ้าง (ร้อยละ 15.6) กสิกร/ประมง (ร้อยละ 9.5) ครูอิสลามศึกษา วิทยากร (ร้อยละ 8.3) พนักงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 5.2) เป็นแม่บ้าน ว่างงาน (ร้อยละ 1.5) พนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 0.9) และประกอบอาชีพอื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้น (ร้อยละ 3.8) โดยมีรายได้ครั้วเรือนเฉลี่ย 11,704.09 บาท

3.2.2 การออม การลงทุน และความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามของครั้วเรือนไทยมุสลิม

การออมทรัพย์/ฝากเงิน หรือลงทุนของครั้วเรือน (ตาราง 9)

กลุ่มตัวอย่างได้เก็บออมทรัพย์หรือเก็บเงิน โดยเฉลี่ยร้อยละ 18.9 ของรายได้ มีรายละเอียดของการออมทรัพย์ดังนี้

แหล่งหรือสถาบันการเงินที่ออมทรัพย์/ฝากเงิน

พบว่าส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98.2) ของกลุ่มตัวอย่างฝากเงินในประเทศไทยอย่างเดียว และอีกร้อยละ 1.2 ฝากเงินทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย

สถาบันการเงินในประเทศไทยที่ครัวเรือนทำการออมทรัพย์/ฝากเงิน หรือลงทุน

พบว่ากลุ่มตัวอย่างออมทรัพย์กับธนาคารมากที่สุด (ร้อยละ 86.2) รองลงมาใช้วิธีการเล่นแชร์ (ร้อยละ 40.8) ฝากสหกรณ์ (ร้อยละ 39.8) ฝากในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (ร้อยละ 13.2) ฝากกับบริษัทประกันชีวิต (ร้อยละ 9) ตลาดหุ้น (ร้อยละ 1.1) และฝากในลักษณะอื่นๆ เช่น ซื้อที่ดิน ทองคำ เก็บออมไว้สำหรับทำพิธีฮัจญ์ ทำศพ ฯลฯ (ร้อยละ 6.4)

ชื่อธนาคารในประเทศไทยที่ครัวเรือนฝากเงิน

พบว่ากลุ่มตัวอย่างฝากเงินกับธนาคารกรุงไทยมากที่สุด (ร้อยละ 47.6) รองลงมาเป็นธนาคารออมสิน (ร้อยละ 30.2) ธนาคารกรุงเทพ (ร้อยละ 15.9) ธนาคารไทยพาณิชย์ (ร้อยละ 11.4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร้อยละ 11.4) ธนาคาร กรุงไทย (ร้อยละ 8.7) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (ร้อยละ 3.4) ธนาคารทหารไทย (ร้อยละ 2.2) ธนาคารนครหลวงไทย (ร้อยละ 1) และธนาคารอื่นๆ นอกเหนือจากข้างต้น (ร้อยละ 0.6)

ประเภทบัญชีเงินฝากของครัวเรือนกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ธนาคารกรุงเทพ พบว่าร้อยละ 97.8 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคารกรุงเทพ ฝากบัญชีประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ที่เหลืออีกร้อยละ 2.2 ฝากบัญชีกระแสรายวัน

ธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์ พบว่าทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าของธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชย์ฝากบัญชีประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

ธนาคารกรุงไทย พบว่าร้อยละ 97.6 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคาร กรุงไทย ฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 1.9 ฝากเงินประเภทกระแสรายวัน ร้อยละ 0.5 ฝากประจำ

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ร้อยละ 86.2 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคารกรุงศรีอยุธยาฝากเงินประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 6.9 ฝากประจำ และร้อยละ 6.9 ฝากบัญชีกระแสรายวัน

ธนาคารกสิกรไทย ร้อยละ 94.7 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าของธนาคารกสิกรไทยฝากเงินประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ที่เหลืออีกร้อยละ 5.3 ฝากบัญชีกระแสรายวัน

ธนาคารทหารไทย ร้อยละ 73.7 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าของธนาคารทหารไทยฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 10.5 ฝากประจำ ร้อยละ 15.8 ฝากบัญชีกระแสรายวัน

ธนาคารไทยพาณิชย์ ร้อยละ 93.8 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ฝากบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 3.1 ฝากบัญชีกระแสรายวัน และร้อยละ 3.1 ฝากทั้งบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ และฝากประจำ และกระแสรายวัน

ธนาคารนครหลวงไทย ทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคารนครหลวงไทยฝากบัญชีประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

ธนาคารออมสิน ร้อยละ 94.2 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคารออมสินฝากเงินประเภทบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 3.1 ฝากประจำ และร้อยละ 2.7 มีบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 94.9 ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้า ธกส. มีบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 2 ฝากประจำ และร้อยละ 3.1 มีบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน

ธนาคารอื่น ๆ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นลูกค้าธนาคารอื่น ๆ นอกเหนือจากธนาคารข้างต้น ทั้งหมดล้วนฝากบัญชีประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

สถาบันการเงินในประเทศมาเลเซียที่ค้ำไว้เงินออมทรัพย์/ฝากเงิน หรือลงทุน พบว่าครัวเรือนตัวอย่างฝากธนาคารพาณิชย์ทั่วไปมากที่สุด (ร้อยละ 0.9) รองลงมาฝากธนาคารอิสลาม (ร้อยละ 0.6) สหกรณ์ (ร้อยละ 0.3) และสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ (ร้อยละ 0.2)

ชื่อธนาคารในประเทศมาเลเซีย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคาร Bumi Putra ได้ฝากประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ ร้อยละ 66.7 และไม่ระบุประเภทบัญชี ร้อยละ 33.7

กลุ่มตัวอย่างที่ฝากเงินกับธนาคาร Malayan Banking ฝากบัญชีออมทรัพย์และสะสมทรัพย์ร้อยละ 33.3 และไม่ระบุประเภทบัญชีไว้ร้อยละ 66.7

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ฝากเงินกับธนาคารอิสลามชื่อ Bank Islam พบว่าทั้งหมดฝากบัญชีประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์

วิธีการจ่ายเงินซื้อทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ และรายจ่ายที่ใช้เงินจำนวนมาก (ตาราง 10)

กระบวนการตัดสินใจ (Decision – making) เกี่ยวกับการจ่ายเงินซื้อทรัพย์สิน และการจัดการรี – ไฟแนนซ์ทรัพย์สินของครัวเรือน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่า ในแต่ละครัวเรือนสามีและภรรยาจะทำการปรึกษาหารือกัน และฝ่ายชายจะเป็นใหญ่ในการตัดสินใจ โดยเฉพาะหากมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน ถ้าหากต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก มีรายละเอียดของวิธีการจ่ายเงินในแต่ละรายการดังนี้

บ้าน ร้อยละ 51.9 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ซื้อบ้าน ร้อยละ 35.6 ซื้อเงินสดโดยเงินของครอบครัว ร้อยละ 7.4 กู้ยืม/ผ่อนบ้านกับธนาคาร ร้อยละ 3.6 กู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 0.5 กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ ร้อยละ 0.6 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับเจ้าของเดิม ญาติ ร้อยละ 0.4 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับบริษัทที่ขาย

เครื่องใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 4.9 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 88.5 ซื้อเงินสดโดยใช้เงินของครอบครัว ร้อยละ 2.5 กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 2.3 กู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 0.4 กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ ร้อยละ 0.6 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับเจ้าของเดิม ญาติ ร้อยละ 0.8 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับบริษัทที่ขาย

รถ ร้อยละ 22.4 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ซื้อรถ ร้อยละ 46.3 ซื้อเงินสดโดยเงินของครอบครัว ร้อยละ 11.4 กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 13.1 กู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 1.2 กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ ร้อยละ 0.9 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับเจ้าของเดิม ญาติ ร้อยละ 4.7 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับบริษัทที่ขาย

การศึกษาของบุตร ร้อยละ 35.9 ของกลุ่มตัวอย่าง รัฐบาลจ่ายให้สำหรับการศึกษาของบุตร ร้อยละ 58.3 จ่ายเงินสดโดยใช้เงินของครอบครัว ร้อยละ 3.2 กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 1.5 กู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 1.1 กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้

ประกอบพิธีฮัจน์ ร้อยละ 82.5 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ประกอบพิธีฮัจน์ ร้อยละ 16.3 ประกอบพิธีฮัจน์โดยจ่ายเงินสดด้วยเงินของครอบครัว ร้อยละ 0.3 กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 0.3 กู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 0.3 กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ ร้อยละ 0.3 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับญาติ

รายจ่ายอื่น ๆ ที่ใช้เงินจำนวนมาก พบว่าร้อยละ 88.2 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีรายจ่ายนี้ ร้อยละ 9.9 ของกลุ่มตัวอย่างจ่ายด้วยเงินสดของครอบครัว ร้อยละ 0.5 กู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร ร้อยละ 0.3 กู้ยืมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ 0.6 กู้ยืมจากผู้ออกเงินกู้ ร้อยละ 0.5 ผ่อนเป็นงวด ๆ กับเจ้าของเดิมหรือญาติ

เหตุผลในการรี – ไฟแนนซ์ทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ กับธนาคาร (ตาราง 11)

การรี – ไฟแนนซ์บ้าน พบว่าร้อยละ 99.1 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รี – ไฟแนนซ์ อีกร้อยละ 0.9 ทำการรี – ไฟแนนซ์เนื่องจากราคาประเมินทรัพย์สินสูงกว่าที่อื่น

เครื่องใช้ไฟฟ้า พบว่าร้อยละ 99.2 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รี – ไฟแนนซ์ อีกร้อยละ 0.8 ทำการรี – ไฟแนนซ์เนื่องจากได้รับความสะดวกในการชำระเงิน คัดต่อ และในการดำเนินการ

รถ พบว่าร้อยละ 97.2 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รี – ไฟแนนซ์ อีกร้อยละ 1.4 ทำการรี – ไฟแนนซ์เนื่องจากการประเมินราคาทรัพย์สินสูงกว่าที่อื่น และร้อยละ 1.4 เนื่องจากสะดวกในการชำระเงิน คัดต่อ และในการดำเนินการ

ความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามของครัวเรือน (ตาราง 12)

พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.8) ประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลาม มีเพียงร้อยละ 4.2 ไม่ประสงค์จะฝากเงิน

เหตุผลที่ต้องการฝากเงินกับธนาคารอิสลาม กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าเป็นการถูกต้องตามหลักศาสนามากที่สุด (ร้อยละ 47.4) รองลงมาระบุว่าไม่มีดอกเบี้ย (ร้อยละ 46.1) ต้องการสนับสนุนกิจกรรมของมุสลิม (ร้อยละ 7) สนับสนุนให้มีธนาคารอิสลาม (ร้อยละ 6.8) มั่นใจในความมั่นคงของธนาคาร มีเงินปันผล (ร้อยละ 3.5)

เหตุผลที่ไม่ต้องการฝากเงินกับธนาคารอิสลาม ร้อยละ 45.2 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่า มีเงินออมน้อยเกินกว่าที่จะฝากธนาคาร ร้อยละ 11.9 ไม่มั่นใจในความมั่นคงของธนาคาร ร้อยละ 4.8 ระบุว่าธนาคารอิสลามเป็นรูปแบบหนึ่งของการดำเนินธุรกิจที่หวังผลกำไร และร้อยละ 2.4 ระบุว่า ได้ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

ความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลาม ถ้าผลตอบแทนที่ได้ต่ำกว่าที่ได้รับจากฝากที่ธนาคารทั่วไป พบว่าร้อยละ 94.6 ของกลุ่มตัวอย่างต้องการฝากเงิน ที่เหลืออีกร้อยละ 5.4 ไม่ต้องการฝาก

ทั้งนี้ผู้ที่ต้องการฝากระบุเหตุผลว่า เนื่องจากการถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม มากที่สุด (ร้อยละ 46.1) รองลงมาเนื่องจากไม่มีดอกเบี้ย (ร้อยละ 34.8) และต้องการสนับสนุนให้มีธนาคารอิสลาม (ร้อยละ 22.1)

สำหรับผู้ที่ไม่ต้องการฝาก ระบุเหตุผลว่าเงินที่ออมมีไม่มากถึงกับต้องฝากธนาคาร (ร้อยละ 59.3) ต้องการได้รับค่าตอบแทนสูง ๆ (ร้อยละ 25.9) ไม่มั่นใจในความมั่นคงของธนาคารอิสลาม (ร้อยละ 5.6)

การใช้บัตรเครดิต พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.5) ไม่ได้ใช้บัตรเครดิต มีเพียงร้อยละ 9.5 ที่ใช้บัตรเครดิต

3.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการธนาคารอิสลามของเจ้าของกิจการ และครัวเรือนไทยมุสลิม

เพื่อทราบว่าปัจจัยใดบ้าง ที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการของธนาคารอิสลาม และปัจจัยนั้น ๆ มีอิทธิพลในทางบวกหรือทางลบต่อความต้องการใช้บริการของธนาคารอิสลาม จึงได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก (Binary Logistic Regression) โดยแบ่งการวิเคราะห์สำหรับเจ้าของกิจการ และครัวเรือนไทยมุสลิม ดังนี้

3.3.1 เจ้าของกิจการ ตัวแปรอิสระที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้าว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการธนาคารอิสลามของเจ้าของกิจการมี 8 ตัวแปร มีรายละเอียดและระดับการวัดข้อมูล (Levels of Measurement) ดังนี้

- 1) V104 เพศ เป็นตัวแปรทวิ (Dichotomous Variable)
มีรหัส 0 = หญิง 1 = ชาย
- 2) V103 อายุ (ปี) เป็นตัวแปรช่วง (Interval Scale)
- 3) V105 สถานภาพสมรส เป็นตัวแปรทวิ
มีรหัส 0 = ไม่โสด 1 = โสด
- 4) V111 ความสามารถในการพูดภาษาไทย เป็นตัวแปรทวิ
มีรหัส 0 = พูดไม่ได้ พูดได้ไม่ดี 1 = พูดได้ดี
- 5) TYPE2 ประเภทธุรกิจ เป็นตัวแปรทวิ
มีรหัส 0 = ประกอบอาชีพอื่น ๆ
1 = ประกอบอาชีพให้บริการ
- 6) TYPE3 ประเภทธุรกิจ เป็นตัวแปรทวิ
มีรหัส 0 = ประกอบอาชีพอื่น ๆ
1 = ประกอบอาชีพค้าขาย
- 7) V108 รายได้ครัวเรือน/เดือน (บาท) เป็นตัวแปรช่วง
- 8) จำนวนปีที่ศึกษา (ปี) เป็นตัวแปรช่วง

สำหรับตัวแปรตาม ได้แก่ V75 การยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไป เป็นตัวแปรทวิ มีรหัส 0 = ไม่ยินดี 1 = ยินดี

ผลการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression ในตาราง 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ พบว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity แต่อย่างใด ในตาราง 14 ชุดของตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัวแปร สามารถอธิบายพฤติกรรมเกี่ยวกับการยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไปของเจ้าของกิจการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.08 โดยอัตราส่วนร้อยละของการทำนายถูก (Overall Percentage Correct) เท่ากับ 79.3 ทั้งนี้สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไปของเจ้าของกิจการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และยังพบว่าผู้ประกอบการที่เป็นโสดไม่ยินดีจ่าย แต่ผู้ประกอบการที่ทำการสมรสแล้วยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไป นอกจากนี้ยังพบว่าเจ้าของกิจการที่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า สามารถพูดภาษาไทยได้ดี ประกอบอาชีพให้บริการ ค้าขาย มีรายได้ครัวเรือนสูงกว่า เป็นผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าจะเป็นผู้ที่ยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไป

ตาราง 13 เมตริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยินดีจ่ายค่าบริการสำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไปของเจ้าของกิจการ

	Constant	V104	V103	V105	V111	TYPE2	TYPE3	V108	V109
Step 1	Constant								
	V104								
	V103								
	V105								
	V111								
	TYPE2								
	TYPE3								
	V108								
	V109								

ตาราง 14 ค่าสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression ปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นคำขอย้ายค่าบริการ สำหรับธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่ว ๆ ไปของเจ้าของกิจการ

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient or B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of B)	Estimated Odds Ratio
เพศ	.480	.387	1.616
อายุ	.024	.023	1.024
สถานภาพสมรส	-.849*	.515	.428
ความสามารถในการพูดภาษาไทย	.481	.388	1.617
อาชีพบริการ และอื่น ๆ	.197	.504	1.218
อาชีพค้าขาย และอื่น ๆ	.269	.447	1.309
รายได้ครัวเรือน/เดือน	.001	.001	1.000
จำนวนปีที่ศึกษา	-.058	.052	.943
ค่าคงที่ (Constant)	-.027	1.224	.974

Model Statistics $\chi^2 = 14.098$, d.f = 8 , Sig. = 0.08

2 log likelihood = 217.704

Nagelkerke R Square = .095

Overall Percentage Correct = 79.3

* P < 0.05

** P < 0.01

*** P < 0.001

3.3.2 ครัวเรือนไทยมุสลิม ตัวแปรอิสระที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้าว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามของครัวเรือนไทยมุสลิม มี 7 ตัวแปร มีรายละเอียดและระดับการวัดข้อมูล (Level of Measurement) ดังนี้

1) H80	เพศ	เป็นตัวแปรทวิ (Dichotomous Variable) มีรหัส 0 = หญิง 1 = ชาย
2) H79	อายุ (ปี)	เป็นตัวแปรช่วง (Interval Scale)
3) H81	สถานภาพสมรส	เป็นตัวแปรทวิ มีรหัส 0 = ไม่โสด 1 = โสด
4) H89	ความสามารถในการพูดภาษาไทย	เป็นตัวแปรทวิ มีรหัส 0 = พูดไม่ได้ พูดได้ไม่ดี 1 = พูดได้ดี
5) H83	อาชีพ	เป็นตัวแปรทวิ มีรหัส 0 = อื่น ๆ 1 = ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก
6) H86	รายได้ครัวเรือน/เดือน (บาท)	เป็นตัวแปรช่วง
7) H87	จำนวนปีที่ศึกษา (ปี)	เป็นตัวแปรช่วง

เมื่อตัวแปรตาม ได้แก่ H71 ความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามของครัวเรือนไทยมุสลิม ถ้าผลตอบแทนที่ได้ต่ำกว่าที่ได้รับจากฝากที่ธนาคารทั่วไป เป็นตัวแปรทวิ มีรหัส 0 = ไม่มี ความประสงค์ 1 = มีความประสงค์ โดยใช้ชุดของตัวแปรอิสระในข้อมูลระดับครัวเรือนทั้ง 7 ตัวแปร มาทำการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression ในตาราง 15 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ไม่มีปัญหา Multicollinearity แต่อย่างใด ในตาราง 16 ชุดของตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว สามารถอธิบายพฤติกรรมเกี่ยวกับความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามดังกล่าวของครัวเรือนไทยมุสลิมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.10 โดยอัตราส่วนร้อยละของการทำนายถูก (Overall Percentage Correct) เท่ากับ 94.8 ทั้งนี้สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับความประสงค์จะฝากเงินดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 โดยผู้หญิงผู้ที่มีอายุสูงกว่า ผู้ที่ทำการสมรสแล้ว ผู้ที่พูดภาษาไทยได้ดี เป็นผู้ที่อาชีพไม่ใช่อประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ครัวเรือน/เดือนมากกว่า มีระดับการศึกษาน้อยกว่า มีความประสงค์ที่จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม แม้ว่าผลตอบแทนที่ได้จะต่ำกว่าที่ได้รับจากฝากที่ธนาคารทั่วไป

ตาราง 15 เมตริกสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามของครัวเรือนไทยมุสลิม
ถ้าผลตอบแทนที่ได้ต่ำกว่าที่ได้รับจากฝากที่ธนาคารทั่วไป

	Constant	H80	H79	H81	H89	H83	H86	H87
Constant		-.037	-.832	-.148	-.131	-.385	.027	-.569
H80			-.237	.009	.071	.130	.008	-.011
H79				.180	.115	.113	-.129	.268
H81					.015	.034	.130	-.136
H89						-.048	-.164	-.347
H83							-.032	.368
H86								-.298
H87								

ตาราง 16 ค่าสถิติต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ Binary Logistic Regression ปัจจัยที่มีผลต่อความประสงค์จะฝากเงิน
กับธนาคารอิสลามของครัวเรือนไทยมุสลิม ถ้าผลตอบแทนที่ได้ต่ำกว่าที่ได้รับจากฝากที่ธนาคารทั่วไป

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)	ค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient or B)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of B)	Estimated Odds Ratio
เพศ	-.155	.305	.856
อายุ	.004	.016	1.004
สถานภาพสมรส	-.224*	.633	.294
ความสามารถในการพูดภาษาไทย	.521	.352	1.683
อาชีพ	-.334	.356	.716
รายได้ครัวเรือน/เดือน (บาท)	.001	.001	1.000
จำนวนปีที่ศึกษา	-.013	.040	.987
ค่าคงที่ (Constant)	-2.540***	.875	.079

Model Statistics $\chi^2 = 10.446$, d.f = 7 , Sig. = 0.10

2 log likelihood = 390.870

Nagelkerke R Square = .032

Overall Percentage Correct = 94.8

* P < 0.05

** P < 0.01

*** P < 0.001

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นหลายชั้นคอน (Multi - stage Sampling Technique) กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากเจ้าของกิจการที่มีลูกจ้าง 5 คนขึ้นไป จำนวน 300 ราย และครัวเรือนอีก 1,000 ราย ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน พ.ศ. 2547 พบว่า

เจ้าของกิจการ

เจ้าของกิจการที่ทำการสัมภาษณ์มีอายุเฉลี่ย 41.13 ปี ร้อยละ 66.7 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87) กำลังอยู่กับคู่สมรส โดยมีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2.94 คน มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 64) ใช้ภรรยาว่าเป็นภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน มีเพียงร้อยละ 59.7 ของเจ้าของกิจการที่ระบุว่าตนเองสามารถพูดภาษาไทยได้ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าร้อยละ 1.3 ของเจ้าของกิจการถือบัตรประชาชน 2 สัญชาติ ทั้งของประเทศไทยและมาเลเซีย เจ้าของกิจการได้รับการศึกษาเฉลี่ย 11.74 ปี หรือเทียบเท่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49) ประกอบอาชีพค้าขาย รองลงมาให้บริการ (ร้อยละ 30.3) และเป็นผู้ผลิต (ร้อยละ 20.7) ตามลำดับ โดยในรอบระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา มีรายได้ของกิจการเฉลี่ย 792,158.30 บาท/ปี และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 29,507.31 บาท/เดือน

สำหรับแหล่งเงินที่ใช้ในการซื้อสินทรัพย์ พบว่าเจ้าของกิจการซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต รถ/ยานพาหนะ สินค้าคงคลัง, วัตถุดิบ เครื่องใช้สำนักงานด้วยเงินสดเป็นสำคัญ แต่ทำการกู้ยืมเงิน/ผ่อนกับธนาคารเมื่อซื้ออาคาร/ที่ดิน

เจ้าของกิจการจะลงทุนหรือฝากเงินส่วนเกินของกิจการ ซึ่งเป็นเงินที่ไม่ได้มีความจำเป็นต้องนำมาดำเนินธุรกิจทุกวันกับธนาคารในประเทศไทยมากที่สุด โดยเรียงลำดับธนาคาร 5 อันดับแรก ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารออมสิน ตามลำดับ บัญชีเงินฝากส่วนใหญ่เป็นประเภทออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ รองลงมา เป็นเงินฝากกระแสรายวัน นอกจากนี้ยังมีเจ้าของกิจการบางรายนำเงินไปลงทุนหรือฝากกับธนาคาร Bumi Putra และ Bank Islam ในประเทศมาเลเซีย เจ้าของกิจการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99.7) สนใจประเภทของสินค้า/บริการของธนาคารอิสลาม โดยร้อยละ 82.3 ของเจ้าของกิจการยินดีจ่ายค่าบริการให้ธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่วไป

เจ้าของกิจการระบุว่าสินค้า/บริการของธนาคารที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ เงินกู้ระยะยาว (ร้อยละ 70) รองลงมาเป็นเงินทุนหมุนเวียน/เงินกู้ระยะสั้น (ร้อยละ 67.3) การบริหารเงิน (ร้อยละ 45.7) อสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 44.7) แลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (ร้อยละ 38) ตั๋วനിറัก (ร้อยละ 36) เงินลงทุนเบื้องต้น (ร้อยละ 34.3) พันธมิตรร่วม (ร้อยละ 31.7) ประกันหนี้ (ร้อยละ 31.7) เงินทุนนอกประเทศ (ร้อยละ 26.7) กู้ยืมเพื่อซื้อสินค้านำเข้า (ร้อยละ 26.7) พันธบัตรรัฐบาล (ร้อยละ 24.7) เงินลงทุนหุ้นสามัญ (ร้อยละ 22.3) และค้ำเงิน/ค้ำทอง (ร้อยละ 21.3) ตามลำดับ

ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นบุคคลหลักในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องระบบการเงินภายในบ้าน ที่ทำการสัมภาษณ์มีอายุเฉลี่ย 37.69 ปี ร้อยละ 53.7 เป็นเพศชาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.3) กำลังอยู่กินกับคู่สมรส มีจำนวนบุตรเฉลี่ย 2.76 คน ร้อยละ 75.3 ใช้ภาษาชาววิพุดในชีวิตประจำวัน และร้อยละ 58.4 สามารถพูดภาษาไทยได้ดี มีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 0.9 ถือบัตรประชาชนทั้งของประเทศไทยและมาเลเซีย กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาเฉลี่ย 11.50 ปี ประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็กที่มีลูกจ้างน้อยกว่า 5 คน มากที่สุด (ร้อยละ 31.7) รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ (ร้อยละ 23.5) ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 15.6) กสิกร/ประมง (ร้อยละ 9.5) ฯลฯ และมีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 11,704.09 บาท/เดือน ทำการออมทรัพย์/เก็บเงินเฉลี่ยร้อยละ 18.9 ของรายได้ เป็นที่น่าสังเกตว่าร้อยละ 1.2 ของกลุ่มตัวอย่างทำการออมทรัพย์หรือฝากเงินทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย

ลักษณะการออมทรัพย์/ฝากเงิน หรือลงทุนในประเทศไทยส่วนใหญ่ฝากธนาคาร (ร้อยละ 86.2) รองลงมาเล่นแชร์ (ร้อยละ 40.8) และฝากสหกรณ์ (ร้อยละ 39.8) ตามลำดับ ธนาคารในประเทศไทยที่นิยมฝากเงินมากที่สุด ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย (ร้อยละ 47.6) รองลงมาฝากธนาคารออมสิน (ร้อยละ 30.2) และธนาคารกรุงเทพ (ร้อยละ 15.9) ตามลำดับ _ การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นบัญชีออมทรัพย์/สะสมทรัพย์ รองลงมาเป็นการใช้เงินฝากกระแสรายวัน สำหรับธนาคารในประเทศมาเลเซียที่กลุ่มตัวอย่างนำเงินไปฝาก ได้แก่ ธนาคาร Bumi Putra ธนาคาร Malayan Banking และ Bank Islam

กลุ่มตัวอย่างจ่ายเงินซื้อสินทรัพย์ประเภทบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า รถ และรายจ่ายที่ใช้เงินจำนวนมาก (ได้แก่ การศึกษาของบุตร การไปประกอบพิธีฮัจจ์) โดยใช้เงินสดของครอบครัวเป็นสำคัญ รองลงมาใช้วิธีการกู้ยืม/ผ่อนกับธนาคาร และมีการรี – ไฟแนนซ์ทรัพย์สินประเภทบ้าน รถ เครื่องใช้ไฟฟ้า

ร้อยละ 94.6 ของกลุ่มตัวอย่างต้องการฝากเงินกับธนาคารอิสลาม แม้ว่าผลตอบแทนที่ได้ต่ำกว่าที่ได้รับจากธนาคารทั่วไป โดยให้เหตุผลว่าเป็นการถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ไม่มีดอกเบี้ย และสนับสนุนให้มีธนาคารอิสลาม ส่วนเหตุผลที่ไม่ต้องการฝากเงิน เนื่องจากเงินที่ออมมีไม่มาก ต้องการได้ค่าตอบแทนสูง ๆ และไม่มั่นใจในความมั่นคงของธนาคารอิสลาม ทั้งนี้ยังพบว่าร้อยละ 9.5 ของกลุ่มตัวอย่างมีเครดิตการ์ดใช้

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการธนาคารอิสลาม

จากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก (Binary Logistic Regression) มาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการใช้บริการธนาคารอิสลามของเจ้าของกิจการ และครัวเรือนไทยมุสลิม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

เจ้าของกิจการ พบว่าเจ้าของกิจการที่ยินดีจ่ายค่าบริการของธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่วไป เป็นผู้ที่ทำการสมรสแล้ว เป็นเพศชาย มีอายุสูงกว่า มีความสามารถในการพูดภาษาไทยได้ดีกว่า ประกอบอาชีพให้บริการ ค่าขาย มีรายได้ครัวเรือน/เดือนสูงกว่า มีระดับการศึกษาต่ำกว่าเจ้าของกิจการที่ไม่ยินดีจ่ายค่าบริการของธนาคารอิสลามสูงกว่าธนาคารทั่วไป

ครัวเรือนไทยมุสลิม กลุ่มตัวอย่างที่มีความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลามแม้ว่าผลตอบแทนที่ได้จะต่ำกว่าที่ได้รับจากการฝากธนาคารทั่วไป เป็นเพศหญิง มีอายุสูงกว่า เป็นผู้ที่ทำการสมรสแล้ว มีความสามารถในการพูดภาษาไทยได้ดี เป็นผู้ที่มีอาชีพที่ไม่ใช่การประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ครัวเรือน/เดือนสูงกว่า มีระดับการศึกษาต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีความประสงค์จะฝากเงินกับธนาคารอิสลาม

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ธนาคารอิสลามสามารถดำเนินกิจการได้อย่างเป็นที่ยอมรับและเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ของประชาชนและหน่วยธุรกิจทั่วไป จึงควร

1. ประชาสัมพันธ์แนะนำธนาคารอิสลามให้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ให้ทราบว่ามีธนาคารอิสลามตั้งอยู่สถานที่ใด มีบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารประเภทใดบ้าง มีหลักการดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความเข้าใจและมั่นใจในความมั่นคงของธนาคารอิสลาม โดยใช้สื่อโฆษณาหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ เป็นต้น

2. สนับสนุนให้มีการขยายสำนักงานหรือสาขาของธนาคารอิสลามกระจายไปในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ซึ่งมีไทยมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดจนเชิญชวนให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เปิดช่องบริการทางการเงินตามหลักการอิสลาม โดยเน้นบริการเงินฝากรักษาทรีพย์ และเงินฝากเพื่อการลงทุน เพื่อเป็นการส่งเสริมการออมของประชาชน และสามารถนำเงินนอกระบบที่มีอยู่จำนวนมากมาใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้เดินหน้าต่อไป

3. ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการธนาคารอิสลาม ควรศึกษาดูงานธนาคารอิสลามของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะธนาคารอิสลามของมาเลเซียที่ได้ชื่อว่าเป็นความทันสมัยที่สุด

และมีผลประกอบการที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง นำมาเป็นต้นแบบปรับใช้กับธนาคารอิสลามของประเทศไทย

4. ควรจัดให้มีบริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารให้ครบทุกประเภท เหมือนกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป โดยต้องเป็นธุรกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการคืดดอกเบี้ย หรือสิ่งต้องห้ามตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม

5. ฝึกอบรมพนักงานของธนาคารอิสลามให้มีความรอบรู้และชำนาญงานเกี่ยวกับงานธนาคารอิสลาม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการของธนาคารอิสลาม

6. กลุ่มเป้าหมายที่จะกระตุ้นให้มาใช้บริการของธนาคารอิสลามเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ผู้ที่ทำการสมรสแล้ว มีการศึกษาน้อย มีอายุมาก มีรายได้สูง และมีความสามารถในการพูดภาษาไทยได้ดี โดยถ้าเป็นเจ้าของกิจการจะเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพให้บริการ ค้าขาย และเป็นเพศชาย แต่หากเป็นครัวเรือนไทยมุสลิม กลุ่มเป้าหมายจะเป็นเพศหญิง และเป็นผู้มีอาชีพที่ไม่ใช่การประกอบธุรกิจส่วนตัว